MAKARIOSZ

CIPRUSI ÉRSEK

VÁDOL

MAKARIOSZ CIPRUSI ÉRSEK VÁDOL

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ

1957

Makariosz, Ciprus érseke, akit az angol gyarmatosítók letartóztattak és tizenhárom havi száműzetés után nemrégiben engedtek szabadon, e füzetben közölt nyilatkozatában a nemzetközi közvélemény elé tárja az angolok ciprusi kegyetlenkedését bizonyító hiteles tanúvallomásoknak egy töredékét. Ezek az atrocitások 1956 októbere után történtek, tehát abban az időben, amikor a nyugati burzsoá sajtó vad uszító és rágalomhadjáratot indított az ellenforradalmat leverő magyar forradalmi munkás-paraszt kormány ellen. Makariosz megrázó beszéde — a magyar események tükrében — mindennél világosabban bizonyítja a burzsoá „demokrácia" és propaganda hazug kétarcúságát.

•

Ciprus, a Földközi-tenger keleti medencéjében fekvő sziget, ez „a lehorgonyzott repülőgépanyahajó" fordulatokban gazdag történelme során 1925-ben lett angol gyarmat. Katonai jelentősége természeti kincseinél, a réznél és a krómnál is sokkal fontosabb, különösen amióta Anglia elvesztette a Szuez-csatornaövezetet. Elég arra gondolnunk, hogy az Egyiptom elleni agresszió idején a ciprusi Nicosia repülőteréről szálltak fel a Kairót és Port-Szaidot bombázó angol és francia repülőgépek, Nicosiában működött a „Szabad Európa Rádió"-hoz olyannyira hasonló „Szabad Egyiptom Rádió", amely a hírhedt müncheni adóhoz hasonló eszközökkel akarta megtörni az egyiptomi nép ellenállását.

Ciprus tehát katonai szempontból létfontosságú az angol imperialisták számára. Ez az egyik tény. A ciprusiak számára

ugyanakkor a saját szabadságuk létfontosságú. Ez a másik tény. A sziget lakosságának nyolcvan százaléka görög és ezek a görögök végre vissza szeretnének térni Görögországhoz, az anyaországhoz, amelytől sokszáz esztendővel ezelőtt szakították el őket a török hódítók. A visszatérési mozgalom, az úgynevezett Enozisz hosszú évek óta hasztalanul követeli Ciprus számára az önrendelkezési jogot.

Két esztendővel ezelőtt, 1955 áprilisában, miután az angol gyarmatosítók mereven visszautasították Makariosz érsek javaslatait — a ciprusi hazafiak az erőszak eszközéhez folyamodtak: a felszabadító hadsereg, az EOKA partizánjai figyelmeztetésképpen fel akarták robbantani a nicosiai angol rádióadót.

Azóta elszabadult a pokol Ciprus szigetén. Sir John Harding angol főkormányzó ejtőernyős csapatai megismételtek mindazt, ami a gyarmatosítás történetében Vietnamtól Algériáig és Kenyától Malájföldig olyannyira ismeretes: vérdíjat tűztek az EOKA vezetőinek fejére, telezsúfolták a koncentrációs táborokat, gyilkoltak és raboltak, azon az alapon, hogy mindenki gyanús, aki él.

Sir John Harding 1956 márciusában elfogatta és az Indiai-óceánon fekvő Seychelles-szigetre hurcoltatta Makariosz érseket, aki nem volt hajlandó kompromisszumot kötni a gyarmatosítókkal. A főkormányzó, vagy inkább fő-porkoláb azonban hiába remélte, hogy a mozgalom szellemi vezetőjének elhurcolása megbénítja magát a mozgalmat. Tizenhárom hónapig folytatódtak a harcok, míg végül, 1957 áprilisában létrejött a tűzszünet az angol csapatok és az EOKA között, s ennek fejében Makariosz érsek kiszabadult a száműzetésből.

Makarioszt nem törték meg a szenvedések. Első szava az volt, hogy addig nem tárgyal az angolokkal, amíg nem engedik vissza Ciprus szigetére. Athénbe utazott és meg-

érkezése napján ezekkel a szavakkal fordult a főváros népéhez:

„Az EOKA szent áldozatot hozott a szabadság oltárán. Ez az áldozat megerősíti azt az elhatározásunkat, hogy lerázzuk a rabigát. Az angol kormány hiába hoz fel érveket arra, hogy miért akarja megtartani a szigetet, hiába hivatkozik a középkeleti olaj fontosságára, vagy arra, hogy a szabad világ úgynevezett védelmét miért kell ciprusi földről biztosítani. Számunkra fontosabb az önrendelkezés. Nem akarunk gyámság alatt élni, nem akarjuk, hogy mások uralkodjanak rajtunk, önrendelkezési jogot akarunk és ki is fogjuk harcolni!"

Makariosz hallani sem akar az olyan angol „megoldásról", amely egyfajta belső önkormányzatot adna a ciprusi görögöknek, de ugyanakkor Sir John Harding maradna Ciprus császára és megmaradnának az idegen katonai támaszpontok is. És Makariosz nemcsak az angol javaslatokat veri vissza, Makariosz támad is. Rejtélyes utakon kapcsolatot tart a ciprusi hazafiakkal, összegyűjti az angol börtönökben szörnyűségesen megkínzott ciprusiak vallomásait, s a birtokában levő 317 tanúvallomás közül néhányat a nemzetközi közvélemény elé tár: — Íme, így, a hitleristák gaztetteit meghaladó aljassággal garázdálkodik az angol szoldateszka! „S mindez akkor történik — mondja Kraniotakisz, a Lapszerkesztők Egyesületének elnöke —, amikor emelt hangon és szégyenkezés nélkül szónokolunk a civilizációról, az emberiességről és a szabadságról."

A ciprusi érsek nem az elmúlt évek hátborzongató kínzásait sorakoztatja fel, hanem csakis a „legfrissebb" eseményeket. Ez év februárjában alázták meg és verték félholtra Irénét, a machairai kolostor főnökét, taposták ki Maria Lambrou hasából a magzatot, tépték le a foglyok körmeit, tömtek földet a szájukba, itattak velük petróleumot, égették

le a szempillájukat, szorítottak vasabroncsot a halántékukra. Az angol hóhérok, így Jeffrey Leach őrmester, az elmúlt hónapokban erőszakolták meg a fiatal ciprusi lányokat és verték üvegpalackkal a férfiak nemiszerveit.

A nyugati — és elsősorban az angol sajtóban — alig jelent meg egy sor arról, hogy az önkormányzatért küzdő Ciprus szigetén milyen szadista furfanggal, milyen hitlerista fantáziával sanyargatják és kínozzák a hazafiakat. Ugyanakkor annál több cikk és cikksorozat jelent meg arról, hogy hogyan működik Magyarországon a statárium, kiket ítéltek el a magyar bíróságok. A nicosiai börtönökből feltörő halálordítás süket fülekre talált, de „dicső szabadságharcossá", a „magyar ifjúság példaképévé" magasztosult a benzin-injekcióval és zsebkéssel gyilkoló Tóth Ilona. A szadista kéjjel fojtogató Jeffrey Leach őrmesternek haja szála sem görbült, de mihelyt a mi karhatalmunk csapott le a börtönök salakjára, a tucatnyi „Falábú Jankó"-ra, „Bizsu"-ra, „Gonosz"-ra és „Mocsok"-ra, mindjárt felhördült az angol polgári sajtó: „vérpadra hurcolják a magyar nép legjavát!" Könnyzápor búcsúztatta a tizenhétszer elítélt hivatásos bűnözőt, a bestiálisan meggyilkolt magyar hazafiak holttestét leköpdöső prostituáltat, a stricit, aki autóval gázolta halálra a sebesülten fekvő sorkatonát.

Igen, mindez egy és ugyanazon időben történt: egy szót sem arról, hogy Ciprusban halálra kínozzák az ártatlanokat, de száz oldalt arról, hogy Magyarországon elítélik az ártatlanokat halálra kínozó gyilkosokat! Az angol imperialisták és kollégáik szempontjából ez így is van rendjén: el kell terelni a nemzetközi közvélemény figyelmét arról, amit az angolok Ciprus szigetén, a franciák Algériában követnek el, amit az amerikaiak követtek el múlt évben a magyarországi ellenforradalom kirobbantása érdekében. Ezt a célt szolgálja a ma már könyvtárra menő nyugati „mártír-irodalom", az

ENSZ ötösbizottságának vaskos jelentése. Íme, a burzsoá propaganda leglényege, a maga visszataszító kétarcúságával.

Makariosz érseket az egész világpolitikából egyetlen dolog érdekli: szülőhazája, Ciprus. Amikor szenvedélyes vádbeszédét elmondta, nem is gondolhatott arra, hogy az angol atrocitások elkövetésével egyidejűleg állították a magyar nép bírósága elé a mi kisebb-nagyobb októberi Sir John Harding-jainkat és Jeffrey Leach őrmestereinket.

Makariosz érsek nem gondolhatott erre, de mi a beszéd olvasása közben szüntelenül erre gondolunk.

Makariosz érsek nyilatkozata az angolok ciprusi kegyetlenkedéseiről

Elhangzott 1957 június 19-én, az Athéni Lapszerkesztők Egyesületében rendezett sajtóértekezleten

Őszinte köszönetemet fejezem ki a Lapszerkesztők Egyesületének vendégszeretetéért, amellyel lehetővé tette számomra, hogy erről a nagyon komoly kérdésről nyilatkozhassak.

Azokról a borzalmas és embertelen kegyetlenkedésekről fogok most beszélni, amelyeket a ciprusiak százainak kellett elszenvedniük az úgynevezett rendbiztosító erők részéről.

Nem szólok ma sem a koncentrációs táborokról, amelyekben száz meg száz ciprusi polgárt tartanak fogva, anélkül hogy ellenük pert indítottak volna, sem a kollektív büntetésekről, sem a városi és falusi lakosokra mért, hetekig tartó házi őrizetről, sem egyéb elnyomó intézkedésekről. Mert ezekkel kapcsolatban a brit hatóságok hivatkozhatnak a kivételes rendelkezésekre és rendeletekre, bár ezeknek alkalmazása és elrendelése magában véve is az emberi jogok nyilvánvaló lábbal tiprását jelenti. De semmiféle ürügyet vagy igazolást nem lehet találni azokra a szörnyűséges rendszabályokra, amelyeket Ciprusban az angol katonai és rendőri hatóságok alkalmaznak a kihallgatások alkalmával, sem azokra a hallatlan kínzásokra, amelyeknek a cipru-

siakat vetették és vetik még most is alá azért, hogy bosszút álljanak rajtuk, vagy pedig híreket és adatokat csikarjanak ki tőlük.

Ma tehát ezekről a módszerekről és ezekről a kegyetlenkedésekről fogok önöknek beszélni.

Amikor a sajtó révén köztudomásúvá vált, hogy a brit hatóságok kegyetlenkednek és borzalmas gaztetteket követnek el, a ciprusi kormány elkezdett nyugtalankodni, és bizonyos rendszabályokhoz nyúlt, sajnos, nem azért, hogy véget vessen a szörnyűségeknek, hanem hogy elleplezze őket. Amikor 1956 áprilisában két brit tisztet — O'Driscolt és Linzeet — elítéltek, mert rosszul bántak az őrizetbe vettekkel, a ciprusi kormány, ahelyett hogy magatartásával mindenáron igyekezett volna odahatni, hogy hasonló esetek ne ismétlődjenek meg, éppen ellenkezőleg, azon volt, hogy elejét vegye a bírói eljárások megismétlődésének; a legkülönbözőbb eszközökkel és intézkedésekkel igyekezett lehetetlenné tenni a bíróságok közbelépését, olyannyira, hogy ezt a fent említett pert azóta sem követte hasonló. Egy kormányzói rendelet megtiltja, hogy bárkinek a kérésére bűnvádi eljárás indulhasson a rendfenntartó erők valamely tagja ellen az államügyész hozzájárulása nélkül.

Időközben a ciprusi újságokat, amelyeket a kivételes rendelkezések folytán a valóságban amúgy is cenzúráznak, fellebbezés lehetősége nélküli betiltással fenyegették meg arra az esetre, ha a kormányzó ezt így találná szükségesnek. Ugyanakkor a kormányzó rádióbeszédben támadta a ciprusi sajtót, s szemére vetette, hogy szellőzteti a hatóságok által elkövetett durva visszaéléseket.

Mindezen rendszabályokkal és rendeletekkel a kormánynak sikerült elejét vennie minden vizsgálatnak, kivéve azokat, amelyeket esetleg ő maga tart kívánatosnak. E nehézségek ellenére is több mint száz feljelentés érkezett a kor-

mányzóhoz az elkövetett kínzások és a kegyetlen bánásmód miatt, a tények teljes felsorolásával. Közülük egyeseket elutasítottak, ugyanazzal a válasszal, hogy ti. minden alapot nélkülöznek, a többit pedig azóta sem méltatták válaszra.

Pedig ezek a feljelentések az elkövetett kegyetlenkedéseknek csak egy részére vonatkoznak.

Birtokunkban van háromszáztizenhét jegyzőkönyv, amelyek olyan személyek vallomását tartalmazzák, akik különböző fokú kínzásokat szenvedtek el. De még nagyon sok olyan eset is van, hogy a megkínzottak csak a rokonaiknak, az ügyvédjüknek vagy az orvosuknak mondották el a velük történteket, s vallomásukról nem készítettek aláírással ellátott jegyzőkönyvet.

Csak néhány példát fogok idézni ezekből a kezemben levő vallomásokból, hogy ismertessem a kihallgatások során alkalmazott módszereket és kínzásokat, mert egy sajtóértekezlet rövidre szabott időtartama nem teszi lehetővé a részletekben való elmélyedést. Mielőtt azonban hozzáfognék a jegyzőkönyvekben foglalt tények felsorolásához, nem hallgathatok el néhány olyan esetet, amikor a foglyok vallatás közben meghaltak:

1956 november 11-én a platreszi börtönben még kihallgatás közben meghalt *A. Panajotu* polisztiponi férfi. Egy, a kormány által kiadott közlemény szerint felboncolták, és ügyében a törvény által megszabott időn belül vizsgálatot fognak indítani. Mind a mai napig azonban semmit sem tettek a hatóságok annak érdekében, hogy a boncolási jegyzőkönyv adatai ismertekké váljanak. Panajotu apjának megengedték, hogy bemenjen a kórházba és megnézze fia holttestét. A kórházból kijövet sírva mondta el, hogy „fia teste egészen meg volt feketedve".

A ciprusi kormány 1957 január 25-én bejelentette, hogy a paleochorioni 37 éves *Nikosz Georgiou,* akit a Troodosz-

hegyi katonai műveletek során tartóztattak le a rendőrhatóságok, a kórházban elhunyt. A közlemény szerint Nikosz Georgiou öt nappal a letartóztatása után halt meg, mégpedig agyvérzés következtében, miután előzőleg tüdő- és koponyaműtétet hajtottak rajta végre. Georgiou egészen letartóztatása napjáig erős, makkegészséges ember volt. Halálát egészen váratlanul jelentették be, anélkül hogy előzőleg bármi említés történt volna betegségéről. A boncolás szerint a koponya felső része hiányzott, oldalbordái pedig zúzódásokkal voltak tele. A jelentés aneurizmáról* egyáltalán nem tesz említést, holott egyéb betegség hiányában csak ez okozhatta volna a halálát. Arról sincs szó a jelentésben, hogy esetleg érelmeszesedés idézte volna elő az agyvérzést. Halálára nincs is más magyarázat, mint a durva tettlegesség. Ezek után kénytelenek vagyunk arra a következtetésre jutni, hogy Georgiou halálát azok a kínzások okozták, amelyeknek alávetették, és hogy csak azért történt később az orvosi beavatkozás is, hogy az ügyet elködösítsék, és eltüntessék a tettlegesség külső jeleit.

És most rátérek azoknak az eseteknek az ismertetésére, amelyeket a jegyzőkönyvek tartalmaznak. Először arról a durva bánásmódról fogok önöknek beszélni, amelynek két egyházi férfiú volt a szenvedő alanya: a Machaira-kolostor *Iréne* nevű főnöke és *G. Joannou* szerzetes.

1957 február 29-én rendőri erők telepedtek be a Machaira-kolostorba és hadműveletet készítettek elő G. Afxentiu ellen. A Machaira-kolostor főnökét letartóztatták azzal a gyanúval, hogy kapcsolatot tart fenn az ellenállási mozgalommal, s azután vallatni kezdték. A szerint a jelentés szerint, amelyet a kolostorfőnök sajátkezűleg írt alá, ütötték, verték a fejét, hasát, oldalát. Hajánál és szakállánál fogva

* A verőérrendszer valamely részének tágulata. — *Szerk.*

húzták a földön, az arcába ütöttek, s közben a leggyalázatosabb sértésekkel illették. A kolostorfőnök kínszenvedése március 4-ig tartott. A vizsgálatot folytató tisztviselők, akik kínozzák a foglyokat, többféle módszert alkalmaznak. A kolostorfőnököt ágyra fektették, a jobboldalára. Hogy ne tudjon mozdulni, nyakát egy vasgyűrűbe fogták be, a lábára pedig széket helyeztek. Aztán kegyetlenül verni kezdték a veséjét és a hasát. Amikor az ütlegelést abbahagyták, addig szurkálták tűvel a mellét, míg csak folyni nem kezdett a vére. A kolostorfőnök nem bírta a szenvedéseket és elájult. Amikor magához tért, azt látta, hogy az angol őrnagy vizesborogatást rak az ütlegelés helyére, hogy vérömlenyek és véraláfutások ne keletkezzenek. Nem sokkal ezután egy ideig megint a földön húzgálták, aztán letépték róla a ruháit, és arra kényszerítették, hogy a hidegtől reszketve meztelenül álljon a nyitott ablak előtt.

Nem akarok tovább foglalkozni mindazokkal a részletekkel, amelyeket a kolostorfőnök jelentése tartalmaz.

Rátérek inkább G. Joannou-nak, ennek a szerencsétlen egyházi férfiúnak az esetére. 1956 október 20-án tartóztatták le. Először a karaoloi koncentrációs táborban volt. Napokon át nem adtak neki se enni, se inni, éjszaka nem hagyták nyugodtan aludni. Aztán pedig elvitték az ammochosztoszi rendőrőrsre és vallatni kezdték, hogy értesüléseket csikarjanak ki tőle az ellenállási mozgalomra vonatkozólag. Azt felelte, hogy nem tud semmit. Erre a vizsgálóbíró két civilruhás angolnak adta át, akik vadul verni kezdték a hasán és testének egyéb részein. Kicsavarták a kezét, ami szörnyű fájdalmat okozott neki. Az angolok gyufát gyújtottak, és apránként leégették a szakállát, miközben szidalmakkal árasztották el.

Ezek a barbár tisztviselők és rendőreik még az állapotos nőket sem kímélték. 1956 október 13-án letartóztatták

a kyriniai *Maria Lambrou*-t. Átszállították az omorfitai börtönbe, ahol a kihallgatás során megverték, jóllehet figyelmeztette a bírót, hogy áldott állapotban van.

Vallomásában így mondja el a vele történteket:

„1956 október 14-én, vasárnap előadtam az omorfitai rendőrfőnöknek, hogy mi történt velem. A vizsgálóbíró este 8 óra körül újra bejött hozzám. Megvert ugyanannak a személynek a jelenlétében, akinek panaszkodtam, és azt mondta, hogy megöli bennem a gyereket, engem meg összevág.

Verés közben úgy éreztem, mintha valami hideg folyt volna végig a testemben. A vizsgálóbíró éjfélkor újból visszajött. Megpróbált megfélemlíteni; én betegen az ágyamon feküdtem. Éjfél után 1 órakor bejött hozzám az 1413-as sz. rendőr és hozott egy kis teát. Kértem, hogy hívjon orvost, mert úgy érzem, el fogom vetélni a magzatomat. De a doktor nem jött, és így hétfőn reggel 9 óra felé elvesztettem a gyerekemet. Délután azután meglátogatott *Zinon* doktor és megvizsgált. Átvittek a kórházba, ahol *Taliadoros* doktor orvosi segélyben részesített."

Azt a katonát, aki Maria Lambrou-t bántalmazta, *Jeffrey Leach*-nek hívják és a különleges rendőri szolgálat őrmestere. Az eset után lefolytatott vizsgálat végül is azt a megállapítást eredményezte, hogy Maria Lambrou-t egyáltalán nem bántalmazták.

Az angol alsóházban a gyarmatügyi miniszter, akit megínterpelláltak ebben az ügyben, azt válaszolta, hogy egy fertőzéses eredetű abortálásról volt szó. Ezzel szemben a hivatalos orvosi bizonyítványról készült fototípia szerint Maria Lambrou azon bántalmazások következtében vetélte el gyermekét, amelyeket a kihallgatás során élszenvedett.

Vannak olyan borzalmak, amelyeknek az elkövetése arra vall, hogy itt már hiányzik az emberméltóság legelemibb

érzése is, és megszűnt minden erkölcsi érzék. Szégyen fog el, hogy ilyen kemény szavakat vagyok kénytelen használni e cselekedetek jellemzésére. De hadd beszeljenek az áldozatok:

A Dali községbeli *Nikosz Kosszisz*, akit 1956 december 10-én tartóztattak le, a következőket mondja el:

„Átvittek a leukoziai különleges rendőrőrsre. Azonkívül, hogy kegyetlenül összevertek és összerugdostak, zsineget kötöttek a nemiszervemre, szadista módon rángatták és rászorították. Egy kissé sántító angol megpróbálta a botját beledugni az altestembe, majd ugyanezzel a bottal ütni kezdte nemiszervemet. A fájdalom oly szörnyű volt, hogy elvesztettem az eszméletemet. Amikor magamhoz tértem, megint elkezdtek kínozni, annyira, hogy csak úgy ömlött a számból a vér. Amennyire vissza tudok rá emlékezni, kínzóim a következők voltak: egy *Leach* nevű angol, egy *Oneszifor Kasztorisz* nevű rendőr és egy *Szulejman* nevű török rendőr. Kedden, 1956 december 11-én egy *Bertz* nevű angol bevitetett az irodájába. Ez a Bertz a különleges osztály főnöke volt. Azt mondta, hogy értesülése szerint fegyverek vannak birtokomban; azt válaszoltam neki, hogy még csak nem is gondoltam ilyesmire. Méregbe jött, elkezdett ordítani, szidalmazott, és hat vagy hét pribéket hívott be, s ezeknek megparancsolta, hogy kínozzanak meg. Először is a fejemet meg a hasamat verték kegyetlenül. Addig szorították a torkomat, míg elájultam és a földre zuhantam ... Amikor magamhoz tértem, újra kezdték a kínzást, én pedig megint vért köptem. Másnap kihallgatásra szólítottak. Ezen a napon Leach, néhány török és angol volt jelen. Megint a fejemet, a hasamat, a térdemet és a lábamat verték, míg csak el nem veszítettem az eszméletemet. Másnap, december 13-án, ismét átvittek a vallatóterembe, s ismét elkezdődtek szenvedéseim. Az eddigi kínzásokon felül most a szakállamat és a hajamat

tépdesték szálanként, a fejemet meg a falba verték. Arcom felismerhetetlenné vált, a testem és a nemiszervem pedig egészen megfeketedett.

1956 december 14-én újra megkínoztak. Elájultam, és több ízben már azt hittem, hogy elérkezett az utolsó órám."

Dino Joannou-t 1956 október 19-én tartóztatták le és szállították a pyli-kyriniaszi rendőrőrszobára, onnan pedig a különleges osztályra. Ő maga a következőket mondja el abban a jelentésben, amelyet sikerült eljuttatnia hozzám a pylai koncentrációs táborból, ahová később elszállították:

„Egy *Ali Riza* nevű török rendőr, több civilruhás rendőr társaságában azt kérdezte tőlem, hogy ki gyilkolta meg Violantit; ha nem mondom meg, rokkantra vernek. Én azt feleltem nekik, hogy nem tudok semmit. Erre irgalmatlanul verni kezdték a gyomromat és egész testemet, s azzal fenyegettek, hogy ha nem beszélek, akkor letartóztatják a feleségemet, és szemem láttára erőszakolják meg. Mikor már kezdtem elveszteni az eszméletemet, egyszerre csak azt éreztem, hogy valaki szorítja és rángatja a nemiszervemet. Elájultam! Amikor magamhoz tértem, egy török megpróbált botot dugni az altestembe. Mivel igyekeztem ezt megakadályozni, újra elkezdték szorítani a nemiszervemet, és most egy coca-colás üveg nyakát akarták bedugni a fenekembe. Aztán a hajamnál fogva rángattak, a gyomromat és a bordáimat verték egészen addig, míg újra le nem zuhantam a földre. Elkezdtem hányni; a hányadékot az egyik pribék fölszedte a harisnyájába, és visszaöntötte a számba. Egy másik meg a combomhoz nyomta égő cigarettáját."

A. Papakonsztantinou-t, akit 1956 október 2-án tartóztattak le, a leukoziai különleges rendőrőrsre vitték. A pylai koncentrációs táborban írott jelentésében elmondja, hogy mintegy tíz rendőrségi személy — angolok, törökök és a már említett *Oneszifor Kasztorisz* nevű görög — órák hosszat ver-

tek kézzel, golfütővel és vasbotokkal. Egy angol katona ráült a combjára, a többiek meg rugdosták és fojtogatták, míg végül elájult. Amikor ezeknek a két napig tartó kínzásoknak végük volt, egy fadarabot dugtak a hátsó felébe. Aztán elszállították az omorfitai börtönbe, ahol 10 napon át a legkülönfélébb gyötrelmeket kellett elszenvednie, de képtelen a részletekre visszaemlékezni, mert az idő legnagyobb részében eszméletlen volt.

Panajotisz Fotiou ammochosztoszi, Asszia községbeli húszéves férfit, a leukoziai Angol Iskola végzett növendékét 1956 december 6-án letartóztatták. Jelentésében elmondja, hogy letartóztatása után a kokkinotrimithiai koncentrációs táborba került, ahonnan átszállították a saját falujába, és ott kegyetlenül összeverték az egész testét. Egy angol megragadta a nemiszerveit, majd a földre teperte. Félóra hosszat kínozta, míg végül elájult. Ezután leírja azokat a szörnyűségeket, amelyeket a következő napokban kellett elszenvednie. Az eredmény az lett, hogy kilencedikén, amikor a jelentését írta, még mindig rettenetes fájdalmak gyötörték, egész teste fekete volt a kapott ütésektől; nemiszervei megfeketedtek és megdagadtak.

Egyes esetekben még a nácik módszereit is felülmúlják kegyetlenségben azok az embertelen módszerek, amelyeket a ciprusi rendőrség alkalmazott. Egy aláírásával ellátott jelentésben a pylai börtönben fogva tartott *A. N. Patszalisz* 39 éves potamosz-kambui származású kőműves elmondja, hogy a vizsgálóbírók, miután 1956 október 27-én letartóztatták és Kamboszba vitték, farkaskutyákat uszítottak rá. Aztán egy padra kötözték, letolták a nadrágját, és bőr-derékszíjjal verték az egész testét és a nemiszerveit. Ezután egy fadarabbal kipeckelték a száját, és sót, fűrészport meg petróleumot öntöttek bele. Azt hitte, hogy azonnal megfullad. Elájult; amikor felocsúdott, a teste csupa vér volt.

Hasonló módszerekkel kínozták meg az Aghiosz Mamasz községbeli *Koszta Miltiadou*-t, akit a kokkinotrimithiai koncentrációs táborban tartanak fogva. 1957 február 18-án letartóztatták és Platraszba szállították. Ott hátra kötözték a kezét, földre teperték, hanyatt fektették; aztán a politikai rendőrök összevissza taposták, facsarták a nemiszerveit. Ezt követően bevitték a fürdőszobába. „Ott — mondja jelentésében — *Tszukasz* (egy ciprusi, aki a politikai rendőrökkel kollaborál) ismét így szólt hozzá: »Beszélj, vagy meghalsz! Már búcsúzhatsz is!« A kezem továbbra is meg volt kötözve. Tszukasz letolta a nadrágomat és a gatyámat, megragadta a fejemet, s belenyomta a kádba. Aztán elkezdték verni a testem legkülönbözőbb részeit. Elvittek egy szobába, ahol A. Karaolisz palajochori lakost őrizték... Február 21-én egy angol kivitt ebből a szobából, és átvitt abba a helyiségbe, ahol első ízben vertek össze. Revolvert rántott. s azzal fenyegetett, hogy ha nem beszélek, akkor megöl. A falhoz állított, és elkezdte verni a mellemet meg a gyomromat... Február 23-án, reggel kilenc óra felé ismét abba a házba vittek, ahol előzőleg kínoztak. Egy angol vizsgálóbíró, nagydarab szemüveges ember, kérdéseket intézett hozzám, aztán megvert. Megparancsolta, hogy kötözzenek le az ágyra. Négy-öt zsebkendőt fogtak, belegyömöszölték őket a számba meg az orromba, majd vizet kezdtek önteni rájuk, közben pedig verték a gyomromat és szorították a nemiszerveimet. Levettek az ágyról és egy másik házba vittek, ahol *Charalambosz N. Zeniosz*-szal találkoztam össze. Ott tartották fogva; elmondta, hogy őt is összeverték."

Egy másik ciprusi lakost, a lysszi *A. Sziokurosz*-t, akit 1957 február 28-án tartóztattak le, hasonló kínzásoknak vetették alá az ammochosztoszi börtönben. „Ruháimat lerángatták rólam — írja egyebek közt a jelentésében — és az angolok meg a törökök a leggyalázatosabb módon facsarták

a nemiszerveimet, s ezzel szörnyű, elviselhetetlen kínokat okoztak. De nem ez volt az egyetlen kínzás, amit el kellett szenvednem az ammochosztoszi gyászos vártoronyban. Egy másfajta kínzást is kitaláltak utána: tüzes cigarettahamuval tömték tele a fülemet, úgy hogy egy hétig nem is hallottam vele."

A pylai *Szozosz Petrou* tűzoltó esetében, akit 1956 október 18-án tartóztattak le, a szokásos bántalmazásokon felül azt a módszert is alkalmazták, hogy megtöltötték a száját földdel. „Aztán — mondja jelentésében — *G. Sztavrinosz*-szal (egy másik ciprusi letartóztatottal) együtt elszállítottak Orokliniba, hogy mutassuk meg nekik azt a helyet, ahol a fegyverek vannak. Mielőtt beértünk volna a faluba, rámparancsoltak, hogy keressem a fegyvereket. Felemeltem egy követ, és persze nem volt alatta semmi; erre levetkőztettek anyaszült meztelenre, vesszőt vágtak és elkezdtek verni. Aztán a földre tepertek, megfogták a nemiszerveimet, és körbe kellett forognom a földön, meztelenül. Ez alatt az idő alatt két angol katona ránkszegezve tartotta a fegyverét. G. Sztavrinosz néhány lépésnyire volt tőlem. Öt vagy tíz perc múlva azt mondták, hogy öltözködjek fel; erre egyikük kést vett elő, és elkezdte vágni a hajamat a többiek hahotája közepette. Ezután G. Sztavrinosz-t kezdték ütlegelni. Miután mindenféle módon megkínozták, megparancsolták, hogy feküdjünk hasra a földre. Egyikük odajött hozzám, kinyitotta revolverrel a számat, és azzal fenyegetőzött, hogy belelő. Rögtön utána pedig kihúzta a revolverét, és földdel tömte tele a számat. Aztán vert tovább, s közben azt akarta, hogy mondjam meg, hol van a revolvere. Utána G. Sztavrinosz-hoz ment és őt is ugyanígy bántalmazta."

A legszörnyűbb kínok jutottak osztályrészül a polisztiposzbeli ötvenéves *S. Protopapasz*-nak, a ciprusi Mezőgazdasági Egyesület egykori titkárának. Hosszú, sajátkezűleg aláírt

jelentésében előadja, hogy lekötözték egy vaságyra, s aztán végig kellett szenvednie a „mesterséges vízbefojtás" szörnyű ...jait. Száját és orrlyukait vastag szövetdarabbal fedték el, ... hosszú időn át vizet és ecetet csepegtettek rá. Amikor ily módon már elég nagy mennyiségű víz és ecet jutott a gyomrába, a hasát verték, hogy kénytelen legyen hányni, s amikor mindez megtörtént, megint kezdődött elölről a kínszenvedés. Leírja azt is, hogy hogyan verték a nemiszerveit egy üvegpalackkal, aminek az lett az eredménye, hogy a heréi ötszörösükre dagadtak, s egy héten át folyton vért vizelt. Jelentése egyébként megdöbbentő adatokat tartalmaz azokról a kínzásokról, amelyeket egy másik őrizetbe vett személy szenvedett el, akinek a megkínoztatásánál S. Protopapasz is jelen volt. Nem lesz érdektelen felolvasni egy részletet jelentésének a fényképmásolatából.

A. Fintikidisz varossziai, *J. Kambourisz* kakopetrai, *Kiriakosz P. Kokkinosz* polemioni (Paphosz tartomány), *N. Konsztantinou* kato-pyrgoszi és *Kosztasz Melasz* apsziói lakosok elmondják a vallomásukban, hogy velük is végigszenvedtették a „mesterséges vízbefojtást". Mindnyájukat ugyanazokkal a módszerekkel kínozták meg, amelyeket S. Protopapasz írt le a jelentésében, ami megint csak azt bizonyítja, hogy az egész kínvallatási eljárás egy és ugyanazon rendszer szerint történt.

A. Fintikidisz-t egy vaságyra kötözték le, és kilenc üveg vizet nyelettek le vele; ez a mennyiség annyira felpuffasztotta a hasát, hogy hajszál hija, hogy megúszta perforáció nélkül. Eközben két pribék verte, ahogy csak tudta minden lehető testrészét, és csavarta, szorította a heréit.

Sok oldalra terjedő sötét, véres történet lenne, szomorú dicsősége a megszálló brit katonai erőknek, ha mind elszámlálnánk, és apróra elmondanánk a sok kínzást, s felsorolnánk azoknak a neveit, akik e szörnyűségeket kénytelenek voltak elszenvedni.

Néhány példát azonban mégis idézni fogok e borzalmak ecsetelésére.

Tomaszosz Joannou oroklini lakos, a larnakai Kereskedelmi Iskola növendéke, miután embertelen módon összeverték, a legszörnyűbb kínzást szenvedte végig: nemiszerveit összeégették.

G. Taramidisz-t, a Pancipriótа Gimnázium végzett növendékét 1956 november 12-én letartóztatták, aztán a palauriotisszai különleges rendőrosztályon és a börtönben tüzes vassal égették a nemiszerveit. Kínzói ezen felül még fogpiszkálókat is szúrtak a körmei alá.

Kosztasz Athinodorou Neon chorioni lakost különféle egyéb kínzások mellett még azzal is meggyötörték, hogy egy vaskoronát szorítottak a fejére. *Eutychios Ioannu* plysztyposzi lakost arra kényszerítettek, hogy a nyelvével törölje le a falról az oda felírt jelszavakat. Természetesen a nyelve és az ajka vérezni kezdett, de ez a legkevésbé sem indította meg azt a brit tisztet, aki a kínzást végignézte és irányította. *G. Tilemachosz*-szal és *Takisz Anasztasziu*-val sírt ásattak és nyakig betemették őket.

Michalakisz Michailidisz elmondja, hogy kihallgatása során vakító fényt vetítettek a szemébe, míg *Menelasz Dimoszthenousz*, aki ezt a részletet szintén elmondja, hozzáfűzi, hogy neki ezenfelül még a szemöldökét is leperzselték égő cigarettával, az álla alá tüzes vasat helyeztek, a nemiszervét pedig addig verték, amíg el nem veszítette az eszméletét.

A fentebb elmondottak fényénél könnyen fogalmat alkothatnak önök azokról a kínvallatási módszerekről, amelyeket éppen azok alkalmaznak, akiknek a feladatuk volna a törvényeket másokkal megtartatni és a rend felett őrködni. Ezeken a módszereken kívül egyéb kínzásokat is alkalmaznak: így például több órás kihallgatásokat tartanak, amelyek során a vádlottnak állandóan vakító fénybe kell néznie: ilyen mód-

szer például az is, hogy a vallatott személy fejére vasfazekat húznak s azt folyton ütik; a letartóztatott személyeket álmukból zavarják fel és viszik kihallgatásra, hogy idegrendszerük összeroppanjon stb.

Ugyancsak szörnyű kínvallatási módszerekre derült fény a ciprusi különleges bíróságok előtt lefolytatott perek alkalmával, ahol a vádlottakat felszólították, hogy beszéljenek azokról a körülményekről, amelyek között terhelő vallomást tettek önmaguk ellen. Ilyen volt az ammochosztoszi *Nikosz Szamszon* újságíró, a kyriniai *A. Karakosztasz* tanuló és *Michalakisz* tisztviselő, *Kosztasz Mavrou* ano-platreszi pék, *G. Szfongarasz* vámtisztviselő, *Melle Vasszo Loiza* távbeszélő-hivatali alkalmazott és sok más ciprusi polgár pere.

És bár az ott feltárt adatok a napnál is világosabbak, meg kell említenünk, hogy a bíró csak Nikosz Szamszon esetében állapította meg, hogy vele szemben erőszakot alkalmaztak. Shaw bíró 1957 május 22-én hozott ítéletében helyt adott a védelem álláspontjának, amely szerint semmisnek kell tekinteni a vádlottnak azt a vallomását, amelyet letartóztatása után tett.

Az ítélet indokolásában Shaw bíró kijelentette, hogy alaptalannak tartja a tettleges bántalmazásra való hivatkozást, de kétségei vannak aziránt, vajon milyen mértékben lehetett önkéntes Szamszon vallomása, tekintettel arra a bánásmódra, amelyet vele szemben letartóztatásakor alkalmaztak, valamint akkor, amikor letartóztatása éjszakáján Leukoziából Idalióba szállították zuhogó esőben egy fedetlen autóban. Szamszon eskü alatt a következőket vallotta a bíróság előtt: „Kb. éjfél lehetett: én az ágyamban feküdtem egy idaliói házban. Az eső vadul csapkodott. Már félig aludtam, amikor hallottam, hogy a bejárati ajtón erősen dörömbölnek. Kiugrottam ágyamból és négy embert láttam szobám tágranyitott ajtajában. Arra sem volt időm, hogy jobban megnézzem őket, mert

mielőtt ezt megtehettem volna, elkezdtek lövöldözni. Az ágy mögé bújtam, úgy védtem életemet. Négy vagy öt lövés dördülhetett el. Ekkor négy széles vállú férfi elhúzta az ágyamat és odajött hozzám. A fejemet és a vállamat székkel verték, úgyhogy lezuhantam a padlóra. Összehúztam magamat, ahogy bírtam. Azokat a székeket használták az ütlegeléshez, amelyek itt vannak a tekintetes törvényszék előtt. Kétszer is fejbe vertek egy »Sterling Gun«-nel. Még a földön feküdtem, amikor Leach őrmester megkérdezte tőlem: »Hol van Athosz?« Azt válaszoltam, hogy nem is ismerem Athoszt . . ., erre megparancsolta, hogy keljek fel, amit meg is tettem. Leach őrmester felragadott egy fadézsát és a fejemre sújtott vele. Újból a padlóra rogytam. Ahogy ott hevertem, szekekkel vertek és rugdostak, a hajamnál fogva rángattak és a falba verték a fejem. Utána segítettek feltápászkodni: és akkor Leach őrmester megragadott egy darab tört üveget s a körmöm alá verte, itt, ezen a helyen, ahol szörnyű tettének nyomai még ma is látszanak. Leach tovább faggatott Athoszra vonatkozólag. Aztán felfelé feszítette az üvegdarabot és letépte vele a körmömet. Elviselhetetlen fájdalmat éreztem: ez volt életem legnagyobb megpróbáltatása. Ordítottam a fájdalomtól, könyörögtem nekik, hogy inkább öljenek meg, csak legyen már vége a kínzásnak és a gyötrelmeknek. A sebek következtében teljesen kimerültem. Iszonyú fájdalmaim voltak, nem tudtam járni, nyomorúságos állapotban voltam. Az egész körülbelül 25—30 percig tarthatott. Ekkor aztán elvittek, feltettek egy nyitott katonai teherautóra és rámparancsoltak, hogy térdeljek le. Az eső szakadt, mintha dézsából öntötték volna, semmi se védett ellene, a víz szabadon ömlött rám... Amikor elhagytuk Idaliót, az orromból és az ajkamból, a homlokomból és a jobb kezem középső ujjából folyt a vér. A vállam össze volt törve. Az autóban nyomorúságos állapotban voltam. Az esőben teljesen átáztam, fáztam, a lábam jéghideg

volt. Amikor egyedül maradtam Leach őrmesterrel, felhúzta a nadrágom jobb szárát és parázsló cigarettájával égetni kezdte a lábamat: már nem is tudom, hogy hányszor ismételte meg ezt az ördögi műveletet. Leach kezét számra tapasztotta, hogy ne hallják a hangomat." John Watts orvosőrnagy azt vallotta a perben, hogy látta Szamszont január 30-án. Jobb vállán zúzott sebek voltak, bal keze megdagadt és horzsolások voltak rajta. A jobb kéz középső ujja fel volt hasadva, a köröm leszakítva függött róla. Jobb füle mögött egy kis horzsolás volt, az álla alatt ugyancsak horzsolást lehetett látni. Körülbelül ugyanazt vallották *James Samuel Fleming* és *Frederick Robert Stales* doktorok is. A per folyamán vallomásra szólították fel doktor *Nikosz Zinont,* a tisztifőorvost is. Elmondta, hogy január 6-án reggel megvizsgálta Szamszont az omorfitai letartóztatási központban, s 14 zúzódást és horzsolást talált a testén. E sérülések közül — vallotta — a legsúlyosabb a jobb kéz nagyujján volt, amelyről lógott a köröm. Zinon doktor aztán kijelentette, hogy Szamszon elpanaszolta neki: kezének a sérülését egy körme alá vert üvegdarab okozta. Az orvos hozzáfűzte még, hogy az üvegdarabot valószínűleg oldalról verték be. A vádlott térdén is meg volt sérülve a bőr. Szamszon azt mondta neki: „Megégettek, doktor úr!" Az orvos ezek után leírta Szamszon általános fizikai állapotát, rossznak minősítve azt.

1957 május 8-án a leukoziai különleges törvényszék felmentette *A. Karakosztasz* 18 esztendős kyriniai lakost, akit azzal vádoltak, hogy rálőtt egy brit polgárra. Karakosztaszt minden vád alól felmentették, miután a bíró elfogadta a védelemnek azt az érvelését, hogy a vádlott vallomását, amelyet letartóztatása során tett, nem lehet elfogadni, mert tettleges bántalmazás és megfélemlítés eredménye. John bíró nem vonhatta kétségbe, hogy a vádlottat durván bántalmazták ezért megpróbálta legalább homályos szakkifejezésekkel el-

ködösíteni a tényeket: egyébként ítéletében elismerte a vád alaptalanságát, és indokolásában kénytelen volt a védelem érvelését magáévá tenni, amely a vádlott megfélemlítésére hivatkozott.

G. Szfongarasz, vámtisztviselő pere is csakúgy, mint sok más ciprusi polgáré, rendkívül jelentőségteljes, és tanúbizonyságul szolgál amellett, hogy a letartóztatott ciprusiakat kihallgatás közben rendszeresen alkalmazott kínvallatási módszerekkel gyötrik. A statáriális tárgyalást John bíró vezette le.

A per folyamán a védelem azt kérte, hogy közöljék vele annak a két személynek a nevét, akik a vádlott vallomása szerint a kihallgatás alkalmával őt bántalmazták. A bíró magatartása ezzel kapcsolatban — ti. határozottan megtagadta a vallató személyek megidézését, holott ezt meg kellett volna tennie, ha világosságot akar deríteni az esetre — a napnál is világosabbá teszi, hogy itt egy olyan kísérlet folyik, amelynek célja kődfüggönnyel elleplezni a végrehajtott bántalmazásokat s a bántalmazások végrehajtóit. Ezek után hat tanú vallotta, hogy látták, illetőleg tudták, hogy Szfongaraszt kegyetlenül bántalmazták Hozzáfűzték még azt is, hogy egyébként velük is ugyanez történt. Mindennek ellenére a bíró végül mégis úgy döntött, hogy a durva bánásmódra vonatkozó állítások hazugok, és hogy Szfongarasznak a letartóztatás után tett vallomása, melyben a terhére rótt bűncselekmény elkövetését elismerte, nem erőszak hatására született meg. A brit bíró még arra sem volt hajlandó, hogy legalább a látszat megmentése végett vizsgálatot indítson a fent említett durva bánásmódra vonatkozó vádak tárgyában, és bíróság elé idézze azt a rendőrközeget, akit a bántalmazott emberek név szerint megjelöltek, hangsúlyozva, hogy ő követte el rajtuk a kegyetlenkedéseket. John bíró Szfongaraszt tizevi bortonbüntetésre ítélte.

A leukoziai Legfelsőbb Bíróság azonban május 21-én elfogadta G. Szfongarasz fellebbezését, és törölte a büntetést. Ezzel az ítéletével Ciprus legfelső bírósága ismerte el, hogy a vádlott azt a vallomását, amelynek alapján az elsőfokú bíróság elítélte, nem önszántából tette, és hogy következésképpen kegyetlenkedtek vele. A per folyamán a bíróság foglalkozott egy brit orvosőrnagy írásos vallomásával is, amelyet az a vizsgálati eljárás során tett. E vallomás alapján bebizonyosodott, hogy Szfongarasz combján egy zúzott seb volt, amelyet egy 14 nappal azelőtt kapott rúgás okozott. A fent említett Tipets nevű orvosőrnagy különös véletlen folytán éppen a per kezdete előtt utazott haza Angliába, és így nem tehetett élő szóban is vallomást a bíróság előtt. Az elsőfokú bíróság előtt lefolytatott per során hat tanú vallotta — a vádlott által eskü alatt tett vallomáson kívül —, hogy Szfongaraszt Kyrinia középkori erődjének egyik földalatti helyiségében bántalmazták. Ostorral verték az arcát, a hátát és a hasát, míg csak el nem veszítette az eszméletét. A fejére zsákot húztak és arra kényszerítették, hogy így vakon járjon. Egy matrac nélküli vaságyra lekötötték és megkorbácsolták.

Azok az adatok, amelyek a trikonoszi *Melle Vasszo Loiza* perében kerültek napvilágra, ugyancsak rendkívül jelentősek, mert rávilágítanak azokra a kegyetlen, szadista gaztettekre és erkölcstelen módszerekre, amelyeket a bűnügyek kivizsgálásával megbízott brit szervek rendszeresen alkalmaznak Ciprus szigetén. Melle Loiza pere 1957 május 4-én kezdődött Leukoziában, John statáriális bíró elnöklete alatt, és május 21-én fejeződött be. A per folyamán konkrét részletek derültek ki arról a kegyetlen bánásmódról, amelyet ezzel a lánnyal szemben alkalmaztak, és a biztonsági szervek önkényes eljárásáról. Jóllehet a tanúvallomásokban foglalt tények ugyancsak megrázóak voltak, a bíró, aki nehéz helyzetéből valami módon ki akart evickélni, úgy döntött,

hogy a hatósági erőszak tárgyában emelt vádak megalapozottságára vonatkozó végleges döntés a kormányzó hatáskörébe tartozik. Azonban ő maga nyilvánvalóan egy cseppet sem kételkedett ez állítások igazságában, s ezért csupán arra ítélte Melle Loizát, hogy 100 font óvadékot tegyen le egyévi időtartamra. A per folyamán kiderült, hogy Leach őrmester Vasszo Loizáról az őrizetére szolgáló helyiségben letépte a ruháit, s amikor a leány a meztelenségét rejtő utolsó ruhadarabokat maga elé akarta tartani, Leach azokat is kirángatta a kezéből és összeszaggatta. Éjszaka hosszasan vallatták, s az egyes kihallgatások négy, sőt hét és fél órányi időt is igénybe vettek. E kihallgatások során bőrszíjjal ütötték. Ujjai közé ceruzákat raktak a pribékek, s azután összeszorították a kezét. E durva bánásmód nyomai még négy hónap elteltével is jól láthatók voltak, ezt a bíróság is kénytelen volt megállapítani. Melle Loiza esete nem az egyetlen, amikor leányokkal szemben követtek el durva kegyetlenségeket, és gyalázták meg őket. Aljas ösztönű, megromlott erkölcsi érzékű, szadista hajlamú férfiak fiatal, szemérmes ciprusi lányokat nemcsak hogy megkínoztak, hanem meg is aláztak.

Ezek az emberek először anyaszült meztelenre vetkőztették a lányokat, s azután azzal szórakoztak, hogy egymás karjába lökdösték őket. Voltak esetek, amikor összezúzták a mellüket, és ágyékukról szőrszálat téptek ki. Másokat azzal fenyegettek, hogy erőszakot követnek el rajtuk, ha azonnal nem tárják fel mindazt, amit az ellenállási mozgalomról tudnak. Melle Lula Kokkinou például annak az ökölcsapásnak következtében veszítette el elöl fogait, amelyet egy szadista pribéktől kapott a szájára. A ciprusi kormányzat semmi módon sem tagadhatja le ezt az esetet, mert az aljas pribék hitvány gaztettének nyomait nem lehet meg nem látni.

Ilyen és ehhez hasonló aljas gazságokat és szörnyűségeket vittek végbe a ciprusi kormányzat közegei, fittyet hányva mindenféle erkölcsi érzéknek. A világ még a mai napig is borzadállyal emlegeti a náci kínzási módszereket. Most íme látnunk kell, hogy hiába fejeződött be a háború, a náci állatiasság újra feléled azokban a módszerekben, amelyeket Ciprusban a biztonsági erők alkalmaztak.

A ciprusi kormányzat a kegyetlenkedések által keltett általános felháborodás hatása alatt egy Fehér Könyvet adott ki, amelyben azt állítja, hogy mindaz, amit a kegyetlenkedésekről állítanak, nem más, mint szervezett propaganda, melynek celja a Ciprusban állomásozó erők befeketítése.

Iszonyodva utasítjuk vissza ezt az állítást. Hiszen nem ellenőrizhetetlen mendemondákról van itt szó, hanem megtörtént tényekről, amelyeket felháborodva leplezünk most le, azt követelve, hogy nemzetközi bizottság vizsgálja ki őket. A kegyetlenkedések nyomai sok esetben máig sem tűntek el egészen. Ezek a nyomok önmagukért beszélnek és tanúskodnak az igazság mellett.

A ciprusi katonai hatóságok által elkövetett szörnyűségekről jelentős leleplezéseket tartalmaznak azok a nyilatkozatok is, amelyeket az angol alsóház 1957 február 16-i sajtókonferenciáján a kokkinotrimithiai koncentrációs tábor két volt brit fegyőre, név szerint *William Whicombe* és *David Toon* tett. Rendkívül sötét képet festettek a letartóztatottakkal szemben tanúsított bánásmodról, és egyúttal konkrét eseteket mondtak el, amelyekben erőszakot alkalmaztak.

Hogy megszabaduljanak a felelősségtől, és hogy a hiszékeny embereket félrevezessék, a kormány hét olyan esetet sorol fel a könyvben, amelyekben eljárást indítottak rendőrök ellen. Ezzel azt akarják bizonyítani, hogy igenis volt

eset arra, hogy tárgyilagos vizsgálatot indítottak. Ezek az esetek azonban semmi összefüggésben sincsenek a rendszeres kegyetlenkedésekkel, és egytől egyig a múlt esztendőre vonatkoznak. A most elmúlt tizenkét hónap folyamán, vagyis 1956 június óta, amikor a kínvallatás rendszeres alkalmazása elkezdődött, többé semmiféle eljárást sem indítottak.

Kétségkívül nagyon kellemetlen beszélni és hallani e kegyetlenkedésekről, azonban ha már egyszer megtörténtek, akkor természetesen kötelességünk a megkínzottakkal szemben, hogy minden erkölcsi törvény és a humanitás szellemében a nyilvánosság elé tárjuk.

Mi a Ciprusban elkövetett kegyetlenkedéseket feltárjuk, és a világ közvéleményéhez fordulunk, azt kérve tőle, hogy bélyegezze meg ezeket a szörnyűségeket. Különösképpen pedig a brit néphez fordulunk, amelyről tudjuk, hogy e tekintetben rendkívül kényes, és kérjük tőle, követelje, hogy vizsgálat induljon e leleplezések tárgyában, és szankciók kövessék őket.

A Fehér Könyv szerint a ciprusi kormányzó kijelentette, hogy nyilvános vizsgálatot azért nem lehet indítani, mert azt a kormányzat rágalmazói saját céljaikra használnák fel, és ilyenformán több baj származnék belőle, mint haszon: nem mintha a kormányzatnak bármi rejtenivalója volna, hanem azért, mert a közvélemény egész figyelmét ezek a rosszindulatú állítások vonnák magukra.

A vizsgálat indítását megtagadó kormányzónak ezt a nyilatkozatát nem értékelhetjük másként, mint hogy megkísérli elleplezni a tényleges helyzetet. Ha rágalmazó hadjáratról volna szó, amint azt a kormányzó állítja, akkor minden bizonnyal beleegyezett volna a vizsgálat megindításába, hogy mindenki előtt bebizonyíthassa igazát, és helyreállítsa **a rendfenntartó erők becsületét.**

Ami minket illet, mi nem fogunk megállni azoknál a leleplézéseknél, amelyeket itt önök előtt ma tettünk. Fokozni fogjuk erőfeszítéseinket nemzetközi téren, és azt fogjuk követelni, hogy végre vizsgálat induljon, és ítéljék el azokat, akik az általunk leleplezett szörnyűségekért felelősek.

(Megjelent a görög külügyminisztérium „Le Messager d'Athenes" című francia nyelvű hivatalos lapjának június 20-i számában.)

A szedést 1957. VII. 18-án kezdték meg. Megjelent 1957. VII. 31-én, 50 000 példányban. Tartalmaz 1 szerk. ívet. Terjedelem 2 (A/5) ív.

672892 Athenaeum (F. v. Soproni Béla)

RÉNYI PÉTER:

„SZABAD FÖLDRŐL" ÜZENIK...

(Disszidáltakról, hazatérőkről)

A szerző egyik legjobb ismerője ennek a problémának. Hiteles dokumentumok, fényképek, levelek alapján bemutatja a nyugatra bolondított emberek kálváriáját. Nem lehet szívszorongás nélkül olvasni a fiatalok, különösen a gyerekek hányattatását.

156 oldal Ára 8.— Ft

*

RÉVÉSZ GY. ISTVÁN:

IDEGEN PÉNZ — MAGYAR VÉR

A szerző számos dokumentummal — nagyrészt az imperialista politikusok nyilatkozataival és a nyugati sajtóból vett idézetekkel — bizonyítja, hogy az október—novemberi események milyen szervesen kapcsolódnak a nyugati háborús tömb-politika gondosan kidolgozott terveihez, s bemutatja azt is, hogy miképpen vettek részt az események előkészítésében és irányításában e politika szolgálatában álló kém- és diverzáns-szervezetek.

47 oldal Ára 1.50 Ft

A Kossuth Könyvkiadónak
a magyarországi ellenforradalommal
foglalkozó kiadványaiból

RÉVÉSZ GY. ISTVÁN:

A BÉKE VOLT VESZÉLYBEN

A magyarországi ellenforradalmi események nemcsak szocialista vívmányainkat, népünk függetlenségét, de az egész világ békéjét veszélyeztették. Erről ír Révész Gy. István. A szerző írásában bőségesen idéz az ellenforradalom külföldi szervezőinek és irányítóinak azokból a nyilatkozataiból, véletlen önleleplezéseiből, amelyek nálunk nagyrészt alig ismeretesek.

63 oldal — Ára 1.50 Ft

*

DOBOZY IMRE:

A TAPOLCAI VÁR

Dobozy Imre érdekes irodalmi riportjában azt a hősi harcot írja le, amelyet a tapolcai járási pártbizottság az ellenforradalmárok ellen vívott. Tapolcán nincsen vár, a pártbizottság épületéből mégis ez lett: erős várrá tette néhány hős kommunista elszántsága és bátorsága, amivel nemcsak az épületet védték meg az ostromlókkal szemben, de megerősítették az egyszerű emberek szocializmusba és a kommunisták helytállásába vetett hitét is.

47 olda — Ára 3.— Ft

1,— Ft